

АЛІТЕРАЦІЙНІ ЕПІТЕТИ В РАННІЙ ЛІРИЦІ В. КОБИЛЯНСЬКОГО

В статті розглядаються алітераційні епітети як домінуюча ознака ранньої лірики В. Кобилянського. Здійснено аналіз архітектонічних епітетних поєднань, що визначають формально-змістовну своєрідність початкових творів поета. Встановлено, що В. Кобилянський вдало та ефективно використовував архітектонічне розташування алітераційних епітетів, різноманітні модифікації звукових повторів.

Ключові слова: алітераційний епітет, архітектоніка, символіка, В. Кобилянський.

Поетична творчість Володимира Кобилянського (1895–1919) ще не отримала широкого філологічного висвітлення. Відсутні не лише загальні монографічні дослідження життєвого й творчого шляху поета, але й літературознавчі праці, присвячені окремим особливостям індивідуальної поетики. До активу вивчення творчості В. Кобилянського можемо віднести передмови до збірок його поезій [8; 10; 11], інформативні повідомлення у довідникових виданнях [14, 504–505], використання текстових фрагментів задля ілюстрації певних понять [12, 28]. Звичайно, що такий стан речей не може задовольняти вітчизняне літературознавство. Постать В. Кобилянського – яскрава, колоритна й самобутня. Ці якості закликають до пильної та постійної уваги з боку сучасної філологічної науки до особистості В. Кобилянського, його життєвого й творчого шляху.

У художній еволюції будь-якого митця надто важливим є період становлення та формування таланту, коли визначаються головні складові індивідуальної поетики. Подальший творчий розвиток не передбачає «раптового та повного оновлення й заміни формальних елементів», а радше – «нову функцію цих формальних елементів» [13, 204]. Інакше, у витоків та початках творчої особистості знаходяться ті елементи поетики, що обов'язково отримають своє повторення та продовження в творах наступних періодів розвитку. Такі елементи мають чудову нагоду стати домінуючими характеристиками, що здатні увиразнювати постать конкретного митця. Виходячи з подібних міркувань, вважаємо, що звернення до ранньої лірики В. Кобилянського дозволить визначити важливі ознаки його поетичної майстерності та художньої самобутності.

У 1920 році М. Зеров дещо категорично висловився щодо зв'язків між ранніми та пізнішими творами В. Кобилянського: «Одно тільки можна твердити ясно й виразно: ранні його твори мало спільного мають з останніми його спробами» [8, 8]. Схожі погляди конфліктують з концептуальними уявленнями сучасного літературознавства про творчість письменника як про єдину систему, цілісність та згуртованість якої уможливорюється взаємозв'язками (внутрішніми, зовнішніми, змістовними, формальними) між окремими елементами – творами автора.

Серед художніх завдань «останніх» поезій В. Кобилянського вже згадуваний М. Зеров вбачав «влучний епітет» і «причепурену алітерацію» [8, 10]. Отже, саме ці ознаки й можемо шукати в ранній ліриці В. Кобилянського для того, щоб довести думку про загальну визначеність системи формальних засобів його поезії вже у вихідний період розвитку.

Розпочнемо з того, що дозволимо наблизити одну до одної категорії «влучний епітет» і «причепурена алітерація» та об'єднати їх в одній семантичній одиниці – алітераційному епітеті [3]. Ця епітетна модифікація організовується фонічним рядом, в якому збігаються приголосні звуки в художньому означенні та в означуваному слові. Алітераційні епітети можуть мати ті ж звуки, що й означуване слово. У таких випадках є підстави говорити про «монофонічний алітераційний епітет». Коли ж приголосні звуки в епітеті та означуваному слові лише наближені за якісними характеристиками, краще для їхнього позначення користуватися терміном «поліфонічний алітераційний епітет». Дослідження експресивної ролі насамперед монофонічних алітераційних епітетів у ранній ліриці В. Кобилянського складає основне завдання цієї статті.

Також окреслимо декількома словами поняття «рання лірика В. Кобилянського». Нагадаємо, що перших своїх читачів поет знаходить на межі власного підліткового та юнацького віку. Про це свідчать слова Д. Загула: «З Кобилянським познайомився я вже 1910-го року, коли він був ще п'ятнадцятилітнім гімназистом. Згаданий вже Петро Ґалензовський приніс мені одного вечора зшиточок віршів на перегляд, сказавши, що автор їх гімназист третьої класи. На обгортці саморобної книжечки намальована була річка з крутими берегами, а на річці порожній човник, що заплутався в водяних ліліях та інших водоростях. Вгорі стояло од руки надруковане прізвище автора «В. Кобилянський» і назва збірки – «Між лататтям» [11, 8]. А вже в 1912 р. «група юнаків, під керівництвом того ж Д. Загула, створила літературний гурток, що орієнтувався на художні зразки модерністської «Молодої музи». В чернівецькій «Новій Буковині» почали з'являтися вірші та оповідання молодих літераторів, зокрема в 1913 р. кілька циклів віршів та

оповідання «Клео» вмістив і Кобилянський. Перший з відомих нам нині віршів датований 1912 р. («На небі темна смуга...») [10, 10]. Додамо, що формування поета відбувалося в географічних топосах, пов'язаних з Буковиною: В. Кобилянський навчався в німецькій початковій школі для міщанських дітей, в другій державній німецько-українській гімназії, учительській семінарії (м. Чернівці), вчителював у селі Киселеві. Загалом на Буковині поет провів більше шістнадцяти років. «Під осінь 1913-го року Кобилянський покинув Буковину, виїхавши на Україну» [11, 14]. Цю подію можемо вважати етапною в житті В. Кобилянського, що дає змогу окреслити часові межі ранньої лірики поета: 1910–1913 рр. Більшість з написаного в ці роки з'явилося друком на шпальтах чернівецького часопису «Нова Буковина».

Особливого значення набувають свідчення щодо художніх орієнтирів В. Кобилянського. Про поетичні уподобання молодого поета найкраще з оточуючих знав Д. Загул, якому належать дві характерні фрази: «Був такий період, що йому (Кобилянському – О. В.) найбільш подобалися Брюсов, Бальмонт» [11, 12]; «Саме того часу (1915–1916 рр.) він багато читав із тогочасних руських символістів, головню Белого, Брюсова й Бальмонта» [11, 16]. Оскільки друга фраза має часову конкретизацію й розширений, у порівнянні з першою, ряд імен російських символістів, а також завдяки контексту, можемо припустити, що творчість В. Брюсова і К. Бальмонта цікавила В. Кобилянського саме в буковинській період його життя.

Наведені факти в аспекті цього дослідження набувають неабиякої ваги. Художньо-ідейні шукання російських символістів ґрунтувалися на акцентованій увазі до формально-предметних засобів вираження, серед яких виняткову увагу привертала алітерація. Це засвідчує, зокрема, й відомий вислів В. Брюсова: «Якщо ритм – це скелет вірша, то алітерація – його дихання життя. Неалітерований вірш – труп» [2, 729–730]. Приклади практичного втілення такого своєрідного гасла інтенсивно наповнюють поетичні твори некоронованого короля звукопису в російському символізмі – К. Бальмонта. Поетичною візиткою цього автора стала поезія «Челн томленья» (1893). Його назва містить епітет іменникової форми, зв'язок якого з означуваним словом посилюється алітерацією на сонорні: «*челн томлѣнья*». Функцію епітета виконує атрибутивний іменник «*томленья*», в якому два сонорні звуки розташовані перед наголосом, а один – після. В означуваному слові обидва сонорні звуки містяться після наголосу. Це приклад невпорядкованої алітерації (І. Качуровський), що одразу викликає асоціативне відчуття погойдкування на хвилях життєвого океану. Алітераційний епітет увиразнює основні прикмети людського існування в світі об'єктивної реальності – невпевненість, стан постійних тривожних передчуттів, виснажливих очікувань.

Чудовим зразком суцільної тавтограми з лінійною алітерацією є поезія В. Кобилянського «Сипле, стеле сад самотній...» [10, 112], що ймовірно була написана в 1916 р. В ній містяться напрочуд вдалі та експресивні алітераційні епітети: «*сад самотній*», «*Сірий смуток*», «*срібний сніг*», «*сонний струміль*», «*смертний сміх*», «*Срібні співи серенад*». Рядок «*Сад осінній смуток снить*» ускладнено інверсією та амфіболією (не одразу зрозуміло – «сад осінній» чи «осінній смуток»), завдяки чому епітет «*осінній*» стає фокусним центром твору. Він перегукується з іншими епітетами («*самотній*», «*сірий*», «*сонний*»), утворюючи своєрідний лейтмотивний ланцюг та стійкий семантичний ряд. Загальна символіка твору посилюється завдяки композиційному кільцю (прикметна ознака символістської поетики), опорними словесними позначеннями якого стають варіанти одного й того ж словосполучення. Перший рядок закінчується алітераційним епітетом «*сад самотній*», а останній – інверсійним його варіантом «*самотній сад*». Композиційне кільце, що замикається алітераційним епітетом, увиразнює загальну (дещо космічну) символіку. Весь твір пройнятий численними семантичними та формальними зв'язками, що працюють на утворення цілісної моделі буття. Не останню роль у цьому складному креативно-естетичному процесі відіграють алітераційні епітети.

Поезія «Сипле, стеле сад самотній...» – взірць високого рівня майстерності, досягнутий В. Кобилянським у період художньої зрілості. Ця поезія стає хрестоматійно відомою та наочно доводить положення про те, що поет звертав пильну увагу на фонічне оздоблення віршованого мовлення. Цілком справедливо зауважив С. Крижанівський: «Особливо велику майстерність явив Кобилянський у звукописі. Серед його творів є не лише окремі рядки, а цілі вірші, побудовані на використанні кількох приголосних» [10, 37]. Витоки такої майстерності вбачаємо в ранній ліриці поета, в опануванні архітектонічного мистецтва алітераційних епітетів.

Уже в перших поетичних творах В. Кобилянський активно використовує фонічні засоби для організації додаткових зв'язків між поняттям та його епітетом. Початковий вірш згаданого твору містить алітераційний епітет, що організується фонічним рядом завдяки повтору приголосного «М»: «*На небі теМна сМуга*» [10, 303]. Суголосся приголосних в епітеті та означуваному понятті наближують одне до одного словесні одиниці, поєднання яких у звичайному мовленні виглядають випадковими чи невпорядкованими. Завдяки сонорному приголосному, який задає високий рівень звучання вірша, ускладнюється пафос твору. «*ТеМна сМуга*» – явище імпресіоністичного характеру, вона не здатна приглушити тугу душі й зупинити її вічний поступ.

Ліричний герой В. Кобилянського може усвідомити загальний та окремий сенс буття, поглянути на все «*Із ВиСоТи СВЯТих небес*» [10, 304]. Тому «*теМна сМуга*» відступає, і швидко настає «*гарний час*». Інакше й не може бути, коли є перспективи ступати «*шоВкоВою траВою*» та чути «*сЛово зоЛоте*». Іноді виникає враження, що алітераційні епітети в поезіях юного В. Кобилянського є самодостатніми, оскільки в контексті вони оточуються словесними одиницями, які мають антиномічне (порівняно з «фонічними прикметниками») спрямування. «*СЛово зоЛоте*», що проголошується коханою, пророкує розлуку, поза його межами ліричному героєві бракує розуму. Відчуття неузгодженості між звуковим оформленням поетичної фрази та елегантним пафосом посилюється, коли залучити інтертекстуальну інформацію. За твердженням К. Бальмонта «Л – ласкавий звук» [1, 66], в якому чується «лепет хвилі, щось вологе, закохане» [1, 65]. Поза контекстом «*сЛово зоЛоте*» викликає позитивні емоції через повтор «ласкавого» приголосного в означуваному слові та епітеті. У мовленнєвому втіленні в поезії В. Кобилянського цей алітераційний епітет вступає в семантичний конфлікт з оточуючим словесним матеріалом. Втрачається логічна визначеність, текстовий фрагмент перетворюється на складне сугестивне поле.

Навіть у випадках використання простих (за структурою) алітераційних епітетів В. Кобилянський знаходив додаткові засоби, які дозволяли посилити їхній вплив на читача. До таких можемо віднести архітектонічне розташування епітетів та варіативність їхнього звукового оздоблення.

У відповідності до загальної поетичної тенденції В. Кобилянський інтенсивно вживає алітераційні епітети з прямим розташуванням: «*СРібна СтРічка*» [10, 313], «*теМна Нічка*» [10, 313], «*дурНе зітхАНня*» [10, 306], «*чоРний гРіх*» [6, 1], «*пожовкЛиМ Листвем*» [6, 1] тощо. За ужитковою чисельністю майже не поступаються таким алітераційним епітетам ті художні означення, які отримують інверсійне розташування: «*Личко бЛіде*» [10, 305], «*лиСТкі оСТанні*» [10, 307], «*ВіНОк терНОВий*» [5, 3], «*пориВаННях любОВних*» [10, 311] тощо. Чисельна рівновага у співвідношенні прямої та інверсійної розстановки алітераційних епітетів засвідчує увагу В. Кобилянського до фольклорно-первинного мовлення.

Пряме чи інверсійне розташування алітераційних епітетів змінює вектор звукових асоціацій та семантичний статус словесних одиниць. За прямої послідовності епітет визначає можливий потенціал звукових повторів, що посилює його структурну та семантичну важливість. Інверсійна розстановка алітераційних епітетів призводить до емоційної інтриги, до актуалізації понять через очікування можливих варіантів подальшого визначення їхньої якості.

Архітектонічні особливості алітераційних епітетів також окреслюються кількістю та черговістю розташування самих приголосних звуків. Найпоширеніша модифікація, яка зустрічається в ранній ліриці В. Кобилянського, – однозвуковий алітераційний епітет: «*Бідному Безсилю*» [10, 319], «*блудНий оГНик*» [9, 1], «*Сльози ряСні*» [10, 308] тощо. Та й у таких архітектонічних спрощених модифікаціях В. Кобилянський розширює варіантну амплітуду використання звуків. Зустрічаються алітераційні епітети («*Розкішний Рай*» [10, 312]) на кшталт штабрайму – чітко впорядкованого повтору звуків у старому германському вірші, в якому чотири наголошених склади поєднувалися алітерацією «переднаголошених, інакше, опорних приголосних» [7, 106]. Також можемо говорити про своєрідне алітераційне зіткнення, коли останній приголосний звук в епітеті стає початковим в означуваному слові: «*теМна Нічка*» [6, 1]. За моделлю композиційного кільця будуються алітераційні епітети, коли початковий приголосний в означенні повторюється останнім приголосним в означуваному: «*Лютім бОЛю*» [10, 319]. Застосування різноманітних архітектонічних модифікацій алітераційних епітетів увиразнює та збагачує звучання ранньої лірики В. Кобилянського.

Переконливими поетичними здобутками є двозвукові алітераційні епітети. Серед них можемо розрізнити дві моделі: 1) за принципом паралелізму, коли розташування приголосних в означуваному слові повторюється в епітеті – «*забуТиМи сТежкаМи*» [9, 2], «*СРібна СтРічка*» [10, 313], «*КРАй КРАси*» [10, 316] і 2) за принципом хіазму, коли порядок розташування приголосних в означуваному слові змінюється на протилежний в епітеті – «*ВіНОк терНОВий*» [5, 3], «*КРАси баРвінКу*» [10, 320], «*СРібний пРисК*» [9, 2]. Ці прийоми посилюють структурний та семантичний зв'язки між словесними елементами, підкреслюючи й актуалізуючи їхню утаємничену чи втрачену єдність.

Тризвукові алітераційні епітети спонукають до визначення віртуозної майстерності В. Кобилянського в фонічному оздобленні поезій. «*КВіТКи КошТоВні*» [10, 311], «*на ХРест, СХилений пРи доРозі*» [5, 3], «*СВЯТий ВиСоТи*» [10, 321], «*СВЯТих проСТораХ*» [7, 3] вражають органічним поєднанням звукового ряду з сакральним смислом поетичного вислову.

В одному з ранніх творів В. Кобилянського міститься складний алітераційний епітет, опертий на повтор чотирьох приголосних звуків: «*Осталась ПуСТКа лиш одна, / ПіСКом заСиПана й КіСТКАми*» [9, 2]. Фонічна злитість означуваного слова й епітета посилює трагічні відчуття, які зумовлені усвідомленням фатальності та безповоротності буття.

Увиразненню алітераційних епітетів у ранній ліриці В. Кобилянського сприяє їхнє архітектонічне розміщення в межах одного вірша за трьома основними моделями (інваріантами). Алітераційні епітети розташовуються: 1) в позиції позначення анакрузи («Зрадліва мРія зимну кров» [9, 1]); 2) в середині вірша («Ліком перЛиСто-Срібних СЛьоз» [10, 310]); 3) в позиції клаузули («І на пориваННяХ любовНих» [10, 312]) чи рими «Чорніє хаос дум таємНих... / У гробі тім я все загірб / І з ясних днів і Ночий темНих» [9, 2]. У випадках, коли алітераційні епітети римуються, посилюються зв'язки не лише між означеннями, але й між означуваними словами. І тоді виникає можливість відносно легких трансформацій «дум таємних» у «думи темні», а «ночей темних» у «ночі таємні». Самі ж епітети стають синонімічними позначеннями. Така звукова і семантична ускладненість поетичного тексту в ранній ліриці В. Кобилянського забезпечує можливість неоднозначного прочитання, зміщує смислові акценти в бік максимальної відповідності до авторського сприйняття та настрою, посилення символістського тлумачення.

Уже в ранніх поетичних спробах В. Кобилянський зумів надати алітераційним епітетам рис художнього перетворення двоїстості в єдність. Звукові ланки інтегрують епітет і означуване слово в цілісну семантичну конструкцію за законом тріади: новий зміст виникає через смислове поглиблення епітета й означуваного слова, що взаємозбагачуються в неподільній фонічній структурі.

Символіка ранніх поезій В. Кобилянського взаємообумовлена архітектонічними та якісними особливостями алітераційних епітетів, які часто стають семантичним фокусом твору. Алітераційні епітети перегукуються з означуваними словами та з іншими означеннями, утворюючи своєрідний звуковий ланцюг та стійкий структурний ряд.

М. Зеров стверджував, що в ранніх поезіях В. Кобилянського «оригінального ... небагато» [8, 8]. Недостатність індивідуально-неповторних якостей, на думку М. Зерова, компенсувалась тим, що «автор дає повну волю своєму ліризмові, одкриває то той, то інший куточок своєї душі» [8, 8]. Однак можемо стверджувати, що інтенсивне застосування алітераційних епітетів стало формальним забезпеченням ліричного звучання ранньої лірики В. Кобилянського. Поетичний твір, просякнутий численними й різноманітними семантичними та формальними зв'язками, ставав мікрочасткою цілісної моделі буття. Провідну роль у такому складному креативно-естетичному процесі відігравали алітераційні епітети.

З-поміж засобів формального оздоблення ранніх поетичних творів В. Кобилянського чи не найкращими є алітераційні епітети. Метричні особливості, рима та способи римуння, загальна ритмічна організація тексту не стали показниками художньої неповторності. Алітераційні епітети, різноманітні їхні архітектонічні модифікації отримали статус обов'язкових системних елементів поезики В. Кобилянського. Урізноманітнюючи функції алітераційних епітетів у ліричному тексті, посилюючи художньо-смислове навантаження на них, поет згодом досягнув неперевершеного рівня артистизму та віртуозності в звуковому оздобленні словесного матеріалу. Майстерність звукопису – домінантна риса лірики В. Кобилянського. Початки її знаходяться в алітераційних епітетах, які широко та інтенсивно ввійшли в ранні поетичні твори.

Різномічне філологічне вивчення творчості В. Кобилянського є перспективним. У подальших наукових розвідках варто звернути увагу на елементи індивідуальної поезики митця. Цілком можливі дослідження порівняльно-типологічного характеру, в яких творчий доробок В. Кобилянського розглядався б на широкому тлі національної та європейської культури.

Список використаних джерел

1. Бальмонт К. Пoesия как волшебство / К. Бальмонтъ. – М. : Скорпион, 1916. – 93 с.
2. Брюсов В. Я. Стихотворения и поэмы / Валерий Брюсов; вступ. ст. и сост. Д. Е. Максимова; подготовка текста и примеч. М. И. Дикман. – Л. : Сов. писатель, 1961. – 910 с. – (Библиотека поэта. Большая серия).
3. Волковинський О. Алітераційний епітет (із поезики символізму) / Олександр Волковинський // Слово і час. – № 12. – 2006. – С. 28–34.
4. Качуровський І. Фоніка : підручник / Ігор Качуровський. – К. : Либідь, 1994. – 168 с.
5. Кобилянський В. З книги життя / Вол. Кобилянський // Нова Буковина. – 1913. – 23 лютого, № 12. – С. 3.
6. Кобилянський В. З циклю «Квіти» / Волод. Кобилянський // Нова Буковина. – 1913. – 8 жовтня, № 75. – С. 1.
7. Кобилянський В. Мельодії серця / Волод. Кобилянський // Нова Буковина. – 1913. – 31 серпня, № 64. – С. 3.
8. Кобилянський В. Мій дар : посмертна збірка поезій / Володимир Кобилянський. – К. : «ДРУКАРЬ», 1920. – 99 с.
9. Кобилянський В. Небесні Аккорди / Вол. Кобилянський // Нова Буковина. – 1913. – 20 липня, № 52. – С. 1–2.
10. Кобилянський В. Пoesії / Володимир Кобилянський. – К. : Рад. письменник, 1959. – 349 с.

11. Кобилянський В. Твори / Володимир Кобилянський ; Дмитро Загул (ред. і передмова). – 2-е вид. з рукописів доп., посмертне видання. – К. : Вид-во «ЗАХІДНЯ УКРАЇНА», 1930. – XXXI, 187 с.
12. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 752 с. – (Nota bene).
13. Тынянов Ю. Н. Литературная эволюция : избранные труды / Юрий Николаевич Тынянов ; [сост., вступ. ст., коммент. Вл. Новикова]. – М. : «Аграф», 2002. – 496 с. – (Литературная мастерская).
14. Українська літературна енциклопедія: В 5 т. – Т. 2 : Д – К. – К. : «Українська радянська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1990. – 576 с.

Summary. In the article alliterational epithets as dominant sign of early lyric poetry of V. Kobylyanskiy are considerate. The analysis of architectonic epithet combinations, that determine formal-rich originality in content of initial works of poet is carried out. It is set, that V. Kobylyanskiy did a kind and effectively used the architectonic locating of alliterational epithets, various modifications of sound repetitions.

Keywords: alliterational epithet, architectonics, symbolism, V. Kobylyanskiy.

Отримано: 5.07.2012 р.

УДК 821.161.1-31.09

М. Б. Волощук

ЭПИТЕТЫ В СЮЖЕТНО-КОМПОЗИЦИОННОЙ СИСТЕМЕ НАРОДНОГО РАССКАЗА Л. ТОЛСТОГО «ЧЕМ ЛЮДИ ЖИВЫ»

Стаття присвячена дослідженню закономірностей функціонування епітетів у сюжетно-композиційній системі оповідання Л. Толстого «Чим люди живуть». Епітетні структури дозволяють виявити особливості впливу фольклорної і біблейської традиції в народних оповіданнях. Епітети є економними характеристиками, за допомогою яких розкривається релігійно-філософське світосприйняття Л. Толстого, яке міститься в народних оповіданнях 1880–1886 рр. Епітетні структури з елементами фольклорної і біблейської оповіді сприяють створенню специфічного ритму оповіді, розширенню зображення народного колориту і картини світу, властивій художній прозі Л. Толстого пізнього періоду.

Ключові слова: парні епітети, епітети, епітетні структури, Л. Толстой.

Изучение поэтических особенностей художественной прозы Л. Толстого позднего периода (1880–1910 гг.) является актуальным в современном толстоведении: «Поэтика Льва Толстого – предмет постоянного внимания литературоведов ... Одинаково интересны произведения великого писателя, написанные до перелома и в поздний период творчества. ... Изучение поэтики не может быть успешным без анализа духовной, мировоззренческой и общественно-политической позиций писателя» [10, 383]. Одним из основных критериев в исследовании художественного творчества позднего периода Л. Толстого является выделение религиозно-философских и нравственно-дидактических категорий. Так, новый этап в изучении художественной прозы Л. Толстого позднего периода открывается с возникновением в России в 2000–2011 гг. диссертаций по исследованию закономерностей поэтики поздней прозы Л. Толстого [7], художественной философии и поэтики [10], специфики художественной антропологии [2], антиномии духовного и плотского в художественном творчестве Л. Толстого [5; 8]. Однако, исследования поэтических особенностей литературно-художественных произведений позднего периода творчества писателя, несмотря на наличие огромного количества диссертационных работ и статей, не достаточно определили закономерности поэтики, свойственные рассказам, повестям и романам 1880–1910 гг., до сих пор не сформировался комплексный подход к изучению позднего художественного творчества Л. Толстого.

Рассказы 1880–1886 гг. традиционно называются «народными рассказами», так как Л. Толстой писал их по уговору с В. Чертковым. Эти рассказы предназначались для народа, печатались в народном книгоиздательстве «Посредник». Основой для исследования поэтики народных рассказов Л. Толстого послужили многочисленные изучения религиозно-философского [13] и дидактического содержания [4] народных рассказов. Однако изучения ограничиваются общими выводами по поводу стиля писателя в народных рассказах: «Для более рельефного представления